

Що українські директори шкіл думають про свободу?

СТАТИСТИКА

У грудні минулого року Центр інноваційної освіти «Про.Світ» ініціював опитування серед директорів державних шкіл щодо управлінської та фінансової автономії і педагогічної свободи. В такий спосіб ми прагнули краще зрозуміти, як директори ставляться до управлінської та фінансової автономії і педагогічної свободи, як саме використовують або чому не використовують і які обмеження чи виклики бачать задля впровадження зазначених механізмів. Ми отримали 578 відповідей: серед респондентів **90%** це директори із середнім стажем на посаді дев'ять років. **49%** респондентів працюють у селі, **47%** – у місті, решта у селищах міського типу, інше.

578 відповідей

90%

— це директори із середнім стажем на посаді 9 років

Локація місць праці директорів

село

49%

місто

47%

с/мт

4%

Основним каналом отримання відповідей та розповсюдження форми опитування стали соцмережі та мережа вчителів і директорів «Про.Світ». Тому результати опитування можуть бути обмежені саме таким форматом збору інформації.

Ми не узагальнюємо результатів до усіх директорів у країні. Радше прагнемо зрозуміти певні погляди, які зараз присутні серед частини директорів. Нижче пропонуємо Вам ознайомитися із результатами, які ми отримали.

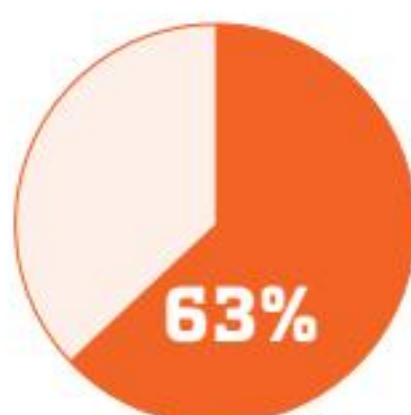
Результати

99% респондентів вказують, що знають про управлінську, фінансову автономії та педагогічну свободу. **63%** зазначають, що знають, що потрібно зробити для того, щоб впровадити фінансову автономію; **78%** знають, що можна робити в рамках управлінської автономії; **92%** погодився, що вчителі знають про педагогічну свободу.

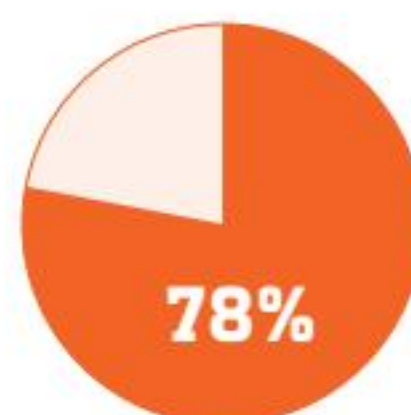
Респонденти:

знають про управлінську, фінансову автономії та педагогічну свободу

знають стратегію впровадження фінансової автономії

обізнані із управлінською автономією

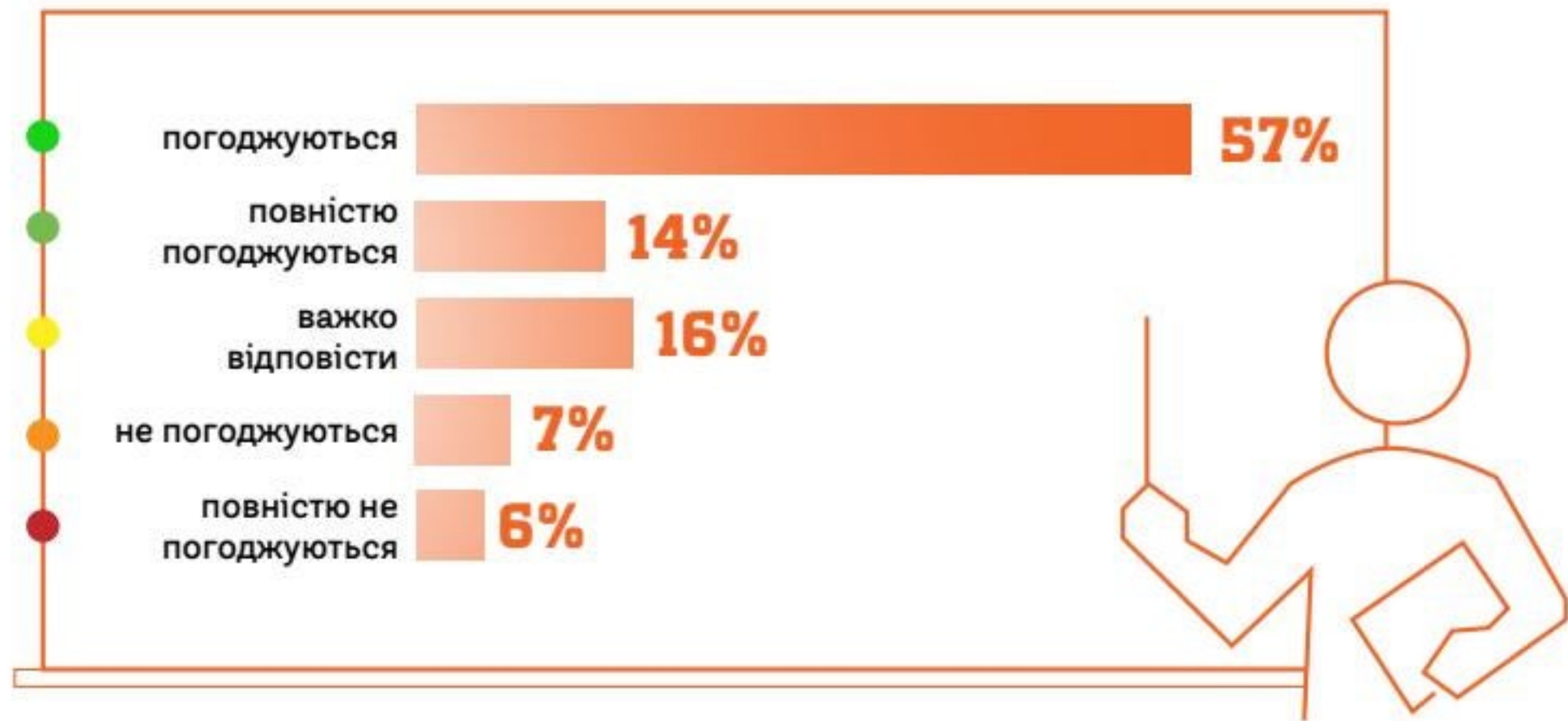

погоджуються, що вчителі знають про педагогічну свободу

57% визнають, що педагогічна свобода є важливою для покращення уроків; **14%** повністю погоджуються; **16%** зазначили, що їм важко відповісти; **7%** та **6%** вказали, що не погоджуються або повністю не погоджуються відповідно. При цьому **83%** всіляко допомагають вчителям скористатися педагогічною свободою (повністю чи частково погодилися із твердженням), в той час як **12%** не змогли визначитися, **5%** не погодилися або повністю не погодилися. **81%** згодні, що управлінська автономія посилює ефективність роботи школи; **15%** не змогли визначитися.

Педагогічна свобода важлива для покращення уроків

Допомога вчителям скористатися педагогічною свободою

Серед механізмів управлінської автономії користуються наступними (респонденти могли обрати кілька опцій):

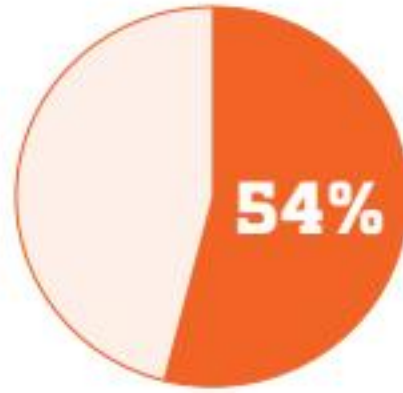
- **83%** звільнення/найм працівників незалежно від управлінь освіти чи інших органів
- **54%** можливість незалежно та під конкретні потреби розпоряджатися фінансами школи
- **25%** можливість змінювати графік дня, тривалість уроків, інше
- **4%** зазначили, що це розуміють, що це дає школі

Директори використовують такі механізми управлінської автономії:

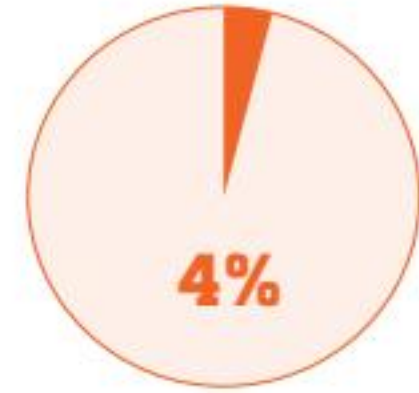
звільнення/найм працівників незалежно від управлінь освіти чи інших органів

можливість незалежно та під конкретні потреби розпоряджатися фінансами школи

можливість змінювати графік дня, тривалість уроків, інше

зазначили, що не розуміють, що це дає школі

77% респондентів зазначили, що вчителі створюють різноманітні проекти в рамках педагогічної свободи; **28%** вказали, що вчителі використовують нові методики; **18%** кажуть, що вчителі розробляють навчальні програми; **30%** обрали відповідь «інше».

Респонденти зазначили, що в рамках педагогічної свободи їхні вчителі створюють:

різноманітні проекти

нові методики

навчальні програми

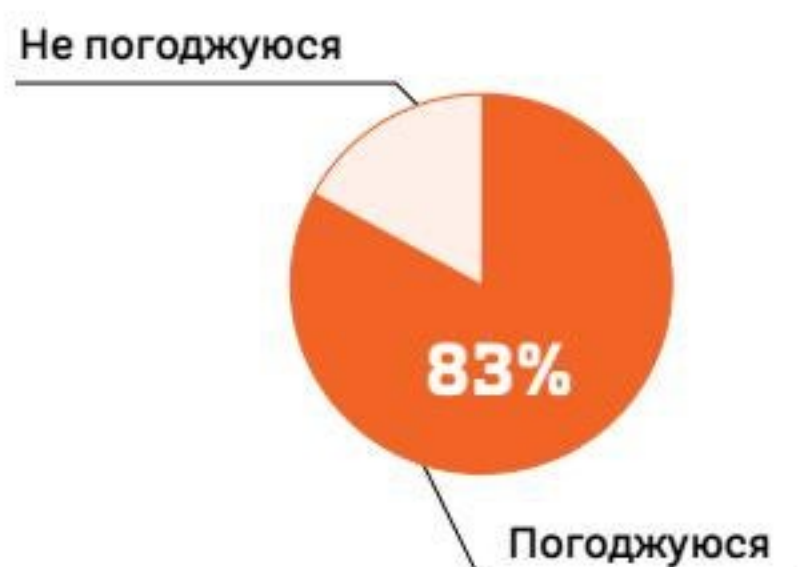
інше

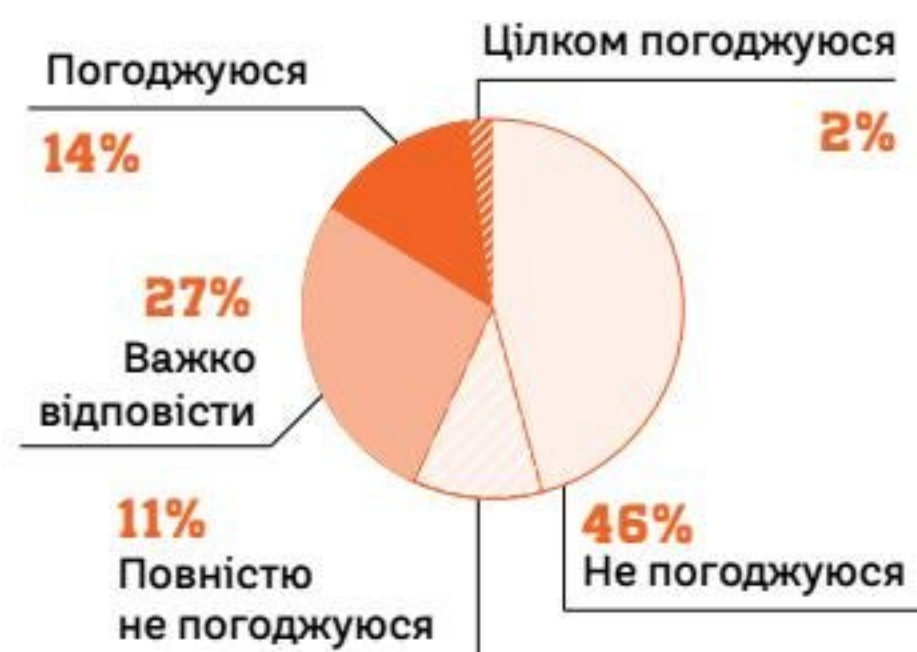
Думки респондентів щодо таких тверджень:

Фінансова автономія
накладає надто велику
відповідальність
на директора

На сьогодні директори
неспроможні бути
ефективними
управлінцями

83% респондентів погодилися або повністю погодилися, що фінансова автономія накладає надто велику відповідальність на директора. **11%** учасників повністю не погодилися із твердженням «На сьогодні директори неспроможні бути ефективними управлінцями»; **46%** — не погодилися; **27%** зазначили, що їм важко відповісти; **14%** — погодилися; **2%** — повністю погодилися із твердженням.

Чому директори не користуються управлінською автономією:

орган управління освітою не передало повноваження

59%

немає потрібних навичок/знань

52%

це може зіпсувати відносини з органами освіти

27%

це може зіпсувати відносини в команді

6%

Чому не користуються управлінською автономією автономією (респонденти могли обрати кілька опцій):

- **59%** орган управління освітою не передало повноваження
- **52%** немає потрібних навичок/знань
- **6%** це може зіпсувати відносини в команді
- **27%** це може зіпсувати відносини з органами освіти

Чому вчителі, на думку директорів, не користуються педагогічною свободою (респонденти могли обрати кілька опцій):

- **58%** вчителі схильні використовувати типові програми, інструменти, методи
- **50%** лише кілька вчителів школи готові до педагогічної свободи
- **40%** вчителі не володіють потрібними навичками для педагогічної свободи
- **34%** вчителі не мають часу створювати власні програми, інструменти
- **32%** немає стимулів від МОН пропонувати нові підходи
- **23%** вчителі не мають стимулів від колег, батьків та директора пропонувати нове,
- **21%** процедура акредитації бюрократична
- **17%** процедура акредитації не зрозуміла
- **17%** у нашій школі більшість вчителів користуються пед.свободою

Чому вчителі, на думку директорів, не користуються педагогічною свободою:

вчителі схильні використовувати типові програми, інструменти, методи

58%

лише кілька вчителів школи готові до педагогічної свободи

50%

вчителі не володіють потрібними навичками для педагогічної свободи

40%

вчителі не мають часу створювати власні програми, інструменти

34%

має стимулів від МОН пропонувати нові підходи

32%

не мають стимулів від колег, батьків та директора пропонувати нове

23%

процедура акредитації бюрократична

21%

процедура акредитації не зрозуміла

17%

у нашій школі більшість вчителів користуються пед.свободою

17%

Висновки

Із відповідей ми робимо висновок, що директори знають про можливість впровадження у своїй школі фінансової та управлінської автономії чи педагогічної свободи. Дещо менший відсоток директорів зазначає, що знає, що потрібно робити для впровадження цих механізмів у школі, а це може свідчити про те, що не всі користуються такими можливостями. Ми також припускаємо, що наразі в Україні не сформована культура самостійного управління та розпорядження ресурсами у школах. Директори можуть боятися відповідальності, адже **83%** погодилися, що фінансова автономія накладає надто велику відповідальність на директора. Подібна ситуація може підтримуватися нестачею навичок для здійснення управління чи розпорядження ресурсами, що теж вказують директори при заповненні опитування. На рівні школи іншими стримуючими факторами є відносини у команді, які директори бояться зіпсувати, проте одна з основних причин знаходиться за межами школи і пов'язана із управліннями освіти, з якими не хочуть вияснити стосунки або ж які продовжують зберігати усі повноваження за собою.

Щодо педагогічної свободи директори зазначають, що вчителі все-таки схильні використовувати типові програми або ж не мають потрібних навичок чи незначна кількість вчителів готова до педагогічної свободи. Яких саме навичок та що саме директори розуміють під «готовністю до педагогічної свободи» важливо далі вивчати і розбиратися із цим. Проте напевне можна сказати, що культура тестувати нові рішення, пропонувати їх та впроваджувати наразі не надто поширена.

Дане дослідження є нашим кроком до подальшого вивчення в рамках програм та ініціатив «Про.Світ», як саме педагогічна свобода, управлінська та фінансова автономії використовуються у школах і що заважає школам ставати незалежними суб'єктами управління. Ми будемо публікувати свої відкриття та формувати рекомендації. Тому залишайтеся з нами та слідкуйте за новинами і публікаціями!

Будемо вдячні за Ваші відгуки на нашу пошту prosvit.center@gmail.com або сторінку на Facebook: fb.com/CenterPro.Svit

ПРО.СВІТ

ЦЕНТР ІННОВАЦІЙНОЇ ОСВІТИ